

MERIKARTTA
(Tietue 363)

50:1
MUSEOVIRASTO
4, 5 19 95
Dno 23, 311, 1994

MAKSAMAA
RYSSBERGET
1994

RYSSBERGET, MAKSAMAA

Maksamaan Ryssbergetillä pidettiin Bothnia Navalis r.y:n pääleiri vuonna 1985. Sitä edelsi koesukelluksia edellisena vuonna. Vuonna 1991 pidettiin muutama viikonloppuleiri jolloin etsintäaluetta vähän laajennettiin. Tänä vuonna Ryssbergetillä on sukkellettu kahtena viikonloppuna, tavoitteena edelleen laajentaa aluetta ja etsiä uusia mahdollisia löytöalueita.

Ryssbergetillä on sukkellettu jokseenkin järjestelmällisesti ensimmäisen kerran jo vuonna 1962 vaasalaisen John Backin toimesta, Pohjanmaan museon intendentti Arne Appelgrenin johtaessa tutkimuksia. Silloin nostettiin mm. toistakymmentä ruotsalaista plooturahaa, tinalautasia, kynttiläkruunun osia ja lukuisia määriä pikkuesineitä. Myöskin muutama hylynosa nostettiin. Esineet saatiin mutkien kautta vuonna 1990 Pietarsaren kaupunginmuseoon missä ne konservoitiin ja luettelointiin (0390:1-116).

Vaikka Ryssbergetillä on sukkellettu vuosina 1962-65 ja paikallinen väestö on nostanut tavaraa paikalta 1700-luvulta asti luulemme, että meillä on vielä löytämättä mahdollisesti aika iso(t)kin löytöalue(et). Golovinin raportin mukaanhan neljä kaleeria haaksirikkoutui Västerön luona.

Vuoden 1985 leirillä löytyi huomattava määrä pikkuesineitä koska käytössä oli metallinilmaisimet (näitä ei ollut käytössä 60-luvun tutkimuksissa). Esineet olivat keskittyneenä pienelle alueelle. Myöskin rannasta ja jopa 100 metriä vesirajasta löytyy esineitä. Metsästä on löydetty hiilikasoja joissa on taottuja nauvoja. Ilmeisesti särkyneet laivat (särkyneet laiva?) on käytetty polttopuuna. Löydöt viittaavat siihen, että mahdollinen haaksirikkopaikka voisi olla isoimman löytöalueen luona. Silti emme usko, että kaikki neljä kaleeria olisi uponnut juuri tähän paikkaan. Teoriaa tukee mm:

- Johan Blåmanin päiväkirjamerkintä vuodelta 1799 jonka mukaan tykki olisi nostettu sinä vuonna Västerskatanilla. Tykin painoksi arvioitiin n. 500 kg ja veden syvyydeksi n. 11 metriä. Vaikka otetaan huomioon maan kohoaminen, nykyisen löytöalueen vedensyvyys on liian pieni (v. 1714 n. 6 metriä).
- jo vuonna 1900 on Pohjanmaan museolle tuotu lähes 600 kpl venäläisiä hopeisia tippakopeekoita, löydetty Österöstä (Västerön naapurisaari; usein puhutaan sekaisin näistä kahdesta paikasta). Väitetään myös paikallisten asukkaiden poimineen tippakopeekoita Ryssbergetillä. Alue on kuitenkin "imuroitu" metallinilmiasimilla, eikä ainuttakaan tippakopeekkaa ole löydetty. Tästä voisi päätellä, että ne on löydetty muualta.

RYSSBERGET 1994

Tänä vuonna päätettiin edelleen laajentaa etsintäaluetta pohjoiseen Västerskataniin päin.

21-22.5.1994

Oli tarkoitus sukeltaa Västerskatanin pohjoisrannasta n. 12 metrin syvyyteen mutta varsin kova tuuli molempina päivinä esti kokonaan tällaiset ajatukset. Päätettiin mennä Västerskatahamneniin joka oli tuulelta suojassa. Saatiin myös tietää, että paikallisen historian mukaan venäläiset olivat myrskyltä suojassa Västerskatahammenissa. Sukellettiin rannasta n. 120 metriä ulospäin aloittaen lahden länsipuolella olevasta niemenkärjestä.

Aika läheltä ranta löydettiin keramiikka-astian palanen, joka voi liittyä asiaan. Rantaakin käytiin läpi metallinilmaisimilla n. 20 metriin asti vesilinjasta, ei löytöjä.

13-14.8-1994

Kova tuuli esti taas pääsyn Västerskatanin kärkeen, joten jatkettiin Västerskatahammenissa tavoitteena tarkistaa lahden pohjukkaa ja pieni lahti Västerskatanin länsipuolella, sekä sektori Västerskatanin ja Storgrundetin välillä.

Lahden pohjukan suulta ja pikkulahden ulkopuolelta löydettiin muutama musketin hauli sekä muutama taottu naula (kts. löytökarttaa). Västerskatanin ja Storgrundetin välinen sektori oli tyhjä. Aikaa ei tällä kerralla ollut tutkia rantaviivaa.

Yhteenveto

Västerskatahamnenin lahden pohjukkaa ja koko läntisen Västerskatanin ranta tulisi tutkia edelleen, myöskin rannasta ylöspäin muutamia kymmeniä metrejä riippuen rantaviivan korkeudesta. Västerskatanin pohjoiskärki on edelleen hyvin mielenkiintoinen, mutta vaatii tyyntä ilmaa sen tutkimisen onnistumiseksi.

Olemme nyttemmin yhteydessä Maksmaan kotiseutuyhdistyksen puheenjohtaja Håkan Nylundin kanssa, joka puolestaan yrittää talven aikana haastatella kylän asukkaita mahdollisten uusien löytöalueiden löytämiseksi.

Bothnia Navalis r.y:n työn pääpaino tulee kuitenkin edelleen olemaan Närpiön vesillä, koska meillä on siellä selvät löytöalueet ja varsinkin vuonna 1994 löydetyt hylynosat antavat aiheen tutkia sitä paikkaa hyvinkin tarkasti ja varovasti.

Tom Jylhä.

Ryssbergetin tutkimuksiin vuonna 1994 ovat osallistuneet

Appel Johnny
Hellén Martti
Holmqvist Joakim
Jylhä Tom
Kiili Jari
Knöös Ola
Kudjoi Timo
Lassas Anders
Miettinen Niko
Nordberg Ulf
Pelkkala Pekka
Rönnlund Inger
Sandström Joakim
Sandström Yngve
Sjöstrand Jan
Ålander Carola

Smt 5

Lillgrund

Storgrund

Västerskatan

Kyllarviken

Västerskatanhamnen

Skepparhamn

Kanillax

Tremossen

Ryssbetget

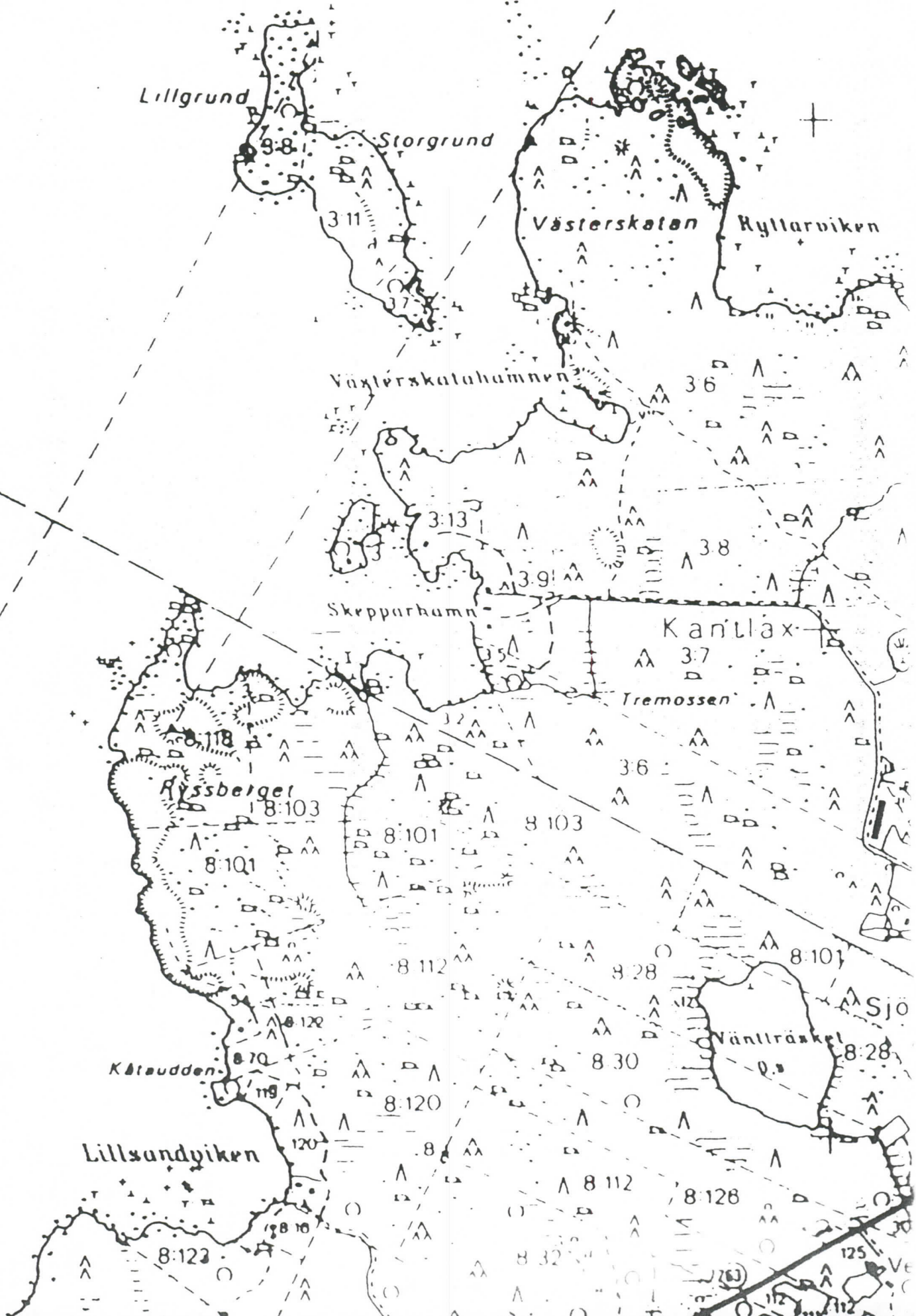
Kålaudden

Lillsandviken

Sjö

Nåntråskel

Ve

⊙ = v. 85 löyöalue

⊗ = tutkittu 1991

⊕ = tutkittu 1994

1. ja 2. musketin kuulia (4 kpl)
3. taottuja nauloja (2 kpl), pieniä

